

KOM POSTMODERNISMEN NÅGONSIN TILL GÖTEBORG?

HÅKAN WETTRE

JÖRGEN SVENSSON / 1958

Pizzeria.

Fasadprojekt för utställningen *Amateur/Eldsjäl*
Göteborgs konstmuseum, 2000.

Sub Bau startades av Stefan Karlsson 1983.

Sub Bau är en plattform för gränsöverskridande konstnärlig verksamhet. Här utvecklas hybridformer av kultur och kapital. www.subbau.org fungerar som kontaktlänk men är också ett presentationsforum för olika webbkonstprojekt.

Att beskriva den göteborgska konstscenen under 1900-talets två sista decennier medför vissa problem eftersom man saknar distans i tiden och själv har varit aktör. Men hellre ta risken med en partsinlaga än att låta historieskrivningen sluta med 1970-talet.

Det är två skeenden som ger de yttre förutsättningarna för konsten 1980-2000, nämligen postmodernismens inträde kring 1980 och börsens kollaps åren efter 1990. Den senare fick till följd att 80-talets expansion och köpfest avstannade och konstnärerna fick det svårare att verka och leva. Men låt oss undersöka det nya konstbegreppets nedslag i Göteborg.

ETT FÖRSÖK ATT BESKRIVA POSTMODERNISMEN

Ordet betecknar en konst efter modernismen, d v s en konst som inte följer den konsthistoriska utvecklingskedjans tes-antites-rytm. Efter det uppslupna 60-talet följde 70-talets politiska och fotografiska realism och därefter 80-talets konstboom.

Konstmarknaden blomstrade men konstnärerna ifrågasatte dess ekonomiska spel och fokuserade idén snarare än marknadsvärdet hos konsten, begreppet i stället för objektet.

I stället för att producera målningar och skulpturer blev konstnärerna teoriskapare och installatörer. Därmed vidgades konstbegreppet i tanken och i rummet. Många ledande kritiker var med på noterna, slapp spela rollen som smakdomare, men blev själva aktörer ibland som curatörer. Högt och lågt skulle blandas. På 1980-talet blev just kitsch och banaliteter inslag i konsten. Filmen *Bladerunners* blev på många sätt stilbildande. Det artificiella ersatte verkligheten, teorier det direkt upplevda. I en tid då det mesta är andrahandsupplevelser och kopior gjorde många konstnärer parafraiser på redan existerande konstverk eller ställde frågan: vad är ett original? En annan inriktning var undersökningar av det egna jaget och kroppen, som ett slags konstnärligt uttryck för decenniets narcissism.

Under 1990-talet var undersökningens fält det vardagliga och triviala och Fluxusrörelsens "skräpkonst" återupptäcktes. På utställningarna blev de traditionella målningarna färre och installationerna fler. Den fotobaserade konsten allt vanligare, blev på samma gång alldagligare och mer pretentiös (större format, begränsade upplagor etc) och datormanipulationens mer förfinade möjligheter skapade också ett nytt bildspråk.

Videokonsten utvecklades tekniskt med stora projektioner och konstnärligt, dels i en mer fantasyartad riktning, dels mot ett mer personligt bildspråk där man närmade sig den traditionella kortfilmens berättarteknik. Att teorierna blev viktigare än de utställda konstverken blev tydligt med den nya curatörsrollen. För i tiden hette det utställningskommissarie vars namn aldrig hamnade på någon affisch. Idag är det övergripande konceptet curatörens medel att nå ut till de alltmer idébaserade tidskrifterna och

på så vis uppstår ett eget slutet och självbespeglande system. Påfallande många curatorer bestämde att utställningarna skulle handla om identitet.

TV-zappandet har blivit ett slags symbol för teknisk utveckling och valfrihet, allt finns inom räckhåll: nyheter, reklam, sport, såpor, livsåskådning, underhållning som inte ens kräver att man själv behöver skratta. Den flimrande mångfalden, detta eviga flöde av bilder och signaler riskerar att mottagaren kollapsar, sprängs inifrån – Implosion hette mycket riktigt den stora utställning på Moderna Museet som visade upp postmodernismen i Sverige 1987. Viktiga kodord blev konceptuell: begreppet/idén var viktigare än den konstnärliga formen, hermeneutik: tolkningsteorier ofta hämtade från språkvetenskapen. Ordet blev viktigare än bilden, det tänkta blev viktigare än det upplevda eller gestaltade. Där ligger förklaringen till att det postmoderna varit främmande i Göteborg där upplevelse och utlevelse kännetecknat konsten. Det göteborgska konstlivet's "efterblivenhet" kan också förklaras av ovilja att hoppa på de senaste trenderna. Att vara i fas med samtiden kräver mer uppmärksamhet på vindriktningar än på djupare strömningar.

Men postmodernismen innebar i alla fall ett utvidgat konstnärligt fält. Även i Göteborg började det på utställningar dyka upp konst gjord av material befriade från konstnärlig belastning som frigit, fotostatkopior, strumpbyxor och scrubbisvampar.

Stefan Karlsson (f 1956) arbetar i gränzonen mellan konst och verklighet, skapar situationer och projekt under namnet Sub Bau – mycket riktigt var hans lokal 1983 ett skyddsrum – där man visade konst av generationskamrater som Max Book och Ernst Billgren. 1994 organiserade Stefan Karlsson Lägenhetsprojektet i Gårdsten. Invånarna i det kulturfattiga ytterområdet hade stora förväntningar på projektet. I ett antal outhyrda lägenheter visade bl a Henrik Håkansson, Gunilla Hansson och Andreas Roth sina verk som kunde vara uppspända trädor mellan väggarna, några nedmonterade skåp eller utplacerade texter.

I Stenasalen inrättade Stefan Karlsson en lika proper som nyttig vetegräsjuicebar och i samband med läkarstämman i Göteborg 1999 samarbetade han med Konstmuseet i projektet Konstmedel: fem konstnärer gjorde var sitt verk för fem läkemedelsföretag i museets samlingar. Konstnärerna hade fria händer, de inbjudna gästerna fick möta deras tolkningar i helt nya sammanhang och på så sätt kunde konstens och forskningens kreativa processer jämföras. Stefan Karlssons senaste projekt i samarbete med Roger Sarjanen och Tomas Lundberg är Gyllene Tider, seniorboende för kulturarbetare. Konsten inte bara avbildar verkligheten utan trädor också in i dess ställe och konstnären blir mer entreprenör än skapande geni.

Från löpande-band-målnings-projektet "Hets" i Skulpturhallen på Göteborgs konstmuseum 1994.

Overground, en världsutställning. Konsthallen, 1993. Medverkande bl a Annika von Haussoff, Erik Pauser, Stefan Karlsson, Kent Tankred, Cecilia Parsberg, Henrik Håkansson, Ota Åstrand.

